

PEDAGOGIK MAHORAT TA`LIM SIFATINI OSHIRISH DRAYVERI

Ruziyev Anvar Jumanazarovich
Jizzax Politehnika instituti dotsenti, f.f.b.f.d (PhD)
(ruziyevanvar205@gmail.com)

Annotatsiya: Pedagogik mahorat har bir pedagog o`z kasbiy faoliyati davomida izchil shakllantirib boragigan jayondir. Ta`limning samaradorligi va jozibasi shu jarayonda faoliyat yuritayotgan pedagog hodimlarning ilmiy salohiyati, malakasi va mahorati bilan belgilanadi. Bugungi kunda pedagogik mahoratga ega bo`lish talabi faqatgina o`qituvchilarga emas, shu bilan birga jamoa bilan, ijtimoiy sub`ektlar bilan ishlaydigan har qanday mutaxassislariga ham qo`yilmoqda. Maqolada ta`lim- tarbiya jaroyonida pedagogik mahoratning ahamiyati yoritilgan.

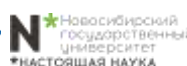
Har qanday jamiyat taraqqiyotida yoshlarning ta`lim-tarbiyasi eng ustuvor masalalardan hisoblanadi. Ta`limning samaradorligi va jozibasi shu jarayonda faoliyat yuritayotgan pedagog hodimlarning ilmiy salohiyati, malakasi va mahorati bilan belgilanadi. Mahorat – muayyan ish, xatti-harakat yoki kasbiy faoliyatning ustalik, mohirlik bilan, san`atkorona tashkil etilishiga imkon beradigan bilim, ko`nikma va malakalar majmui. Pedagogik mahorat – pedagog tomonidan kasbiy faoliyatning ustalik, mohirlik bilan, san`atkorona tashkil etilishini ta`minlovchi bilim, ko`nikma va malakalar majmui. Pedagogik mahorat tushunchasiga turli adbiyotlarda turlicha ta`riflar berilgan. «Pedagogik ensiklopediyada» quyidayicha izohlandan: «O`z kasbining mohir ustasi bo`lgan, yuksak darajada madaniyatli, o`z fanini chuqur biladigan, tarbiyalash va o`qitish uslubiyatini mukammal egallagan mutahassis.» Ushbu ta`rifning mohiyatidan kelib chiqib, o`qituvchining pedagogik mahorati mazmunini shunday izohlash mumkin:

1. Madaniyatning yuqori darajasi, bilindonlik va aql-zakovatning yuksak ko`rsatgichi.
2. O`z faniga doir bilimlarning mukammal sohibi.
3. Pedagogika va psixologiya kabi fanlar sohasidagi bilimlarni puxta egallaganligi, ulardan kasbiy faoliyatda foydalana olishi.
4. O`quv tarbiyaviy ishlar metodikasini mukammal bilishi.

Pedagogik mahorat tizimi quyidagi o`zaro bir- biri bilan bog`liq bo`lgan asosiy komponentlardan iborat:

1. Pedagogik insonparvarlik talablariga bo`ysunishi.
2. Kasbga oid bilimlarni boshqa fanlar bilan aloqadorlikda mukammal bilishi.
3. Pedagogik qobiliyatga ega bo`lish.
4. Pedagogik texnika sirlarini puxta egallash. [1]

Mamlakatimizda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan keng ko`lamli islohotlar milliy davlatchilik va suverenitetni mustahkamlash, xavfsizlik va huquq-tartibotni, davlatimiz chegaralari daxlsizligini, jamiyatda qonun ustuvorligini, inson huquq va erkinliklarini, millatlararo totuvlik va diniy bag`rikenglik muhitini ta`minlash uchun muhim poydevor bo`ldi, xalqimizning munosib hayot kechirishi, fuqarolarimizning bunyodkorlik salohiyatini ro`yobga chiqarish uchun zarur shart-sharoitlar yaratdi. O`quvchilarda ijtimoiy ong va tarixiy tafakkurni shakllantirish, dunyo xalqlari hamda ko`p millatli xalqimizning tarixi va bugungi kuniga, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat hissini tarbiyalash zarur. Bu pedagog kadrlarimiz oldida turgan eng muhim vazifadir.

Pedagogning ijodiy potentsiali uning o'z ijodkorlik sifatlarini shakllantirishga intilishida, pedagogik odobining namoyon bo'lishida, qobiliyati va kasbiy malakasini oshirishida, kutilmagan vaziyatlarda topqirlik qila olishida, o'quvchi va talabalarni komillik sari mohirlik bilan etaklay olishida ko'rinadi. [2]

O'qituvchining ijodkorligi nafaqat dars jarayonlarida qolaversa, darsdan tashqari mashg'ulotlarda, ijodiy to'garaklar faoliyatida, ma'naviy-marifiy tadbirlarda takomillashib boradi. Bu ayniqsa ijtimoiy- gumanitar fan sohasida faoliyat yuritayongan pedagoglarning mahoratida o'z aksini topadi. Masalan, Ma'naviy-marifiy tadbirlarni o'tkazish – sinfdan tashqari ishlarning muhim tashkiliy shakli bo'lib, ularning asosiy vazifasida ilmiy ma'lumot berishdan tashqari harxil san'at vositalari (badiiy o'qish, musiqa, ashula, video rolik) yordamida o'quvchilarga ibratli tarixiy voqeyalarning mazmuni, mohiyati va ahamiyatini tushuntirish va ulardan ibrat olishni uqtirishdan iborat. O'qituvchilik ishida muvaffaqiyatga erishish uchun har bir muallim pedagogik mahoratni egallashi zarur. Pedagogik mahorat egasi kam kuch sarf qilib, ulkan natijalarga erishadi, o'z ishining natijasi bilan mo'jizalar yaratadi, ijodkor bo'ladi. Pedagogik ishga qobiliyatli, iste'dodli kishidagina pedagogik mahorat bo'lishi mumkin.

Pedagogik mahoratni shakllanishi pedagogik yo'nalashdagi Oliy Ta'lim muassasalari o'quv-ilmiy faoliyatidagi asosiy jihatlaridan biridir. Bo'lajak pedagoglarni o'z kasbiy mahoratlarini talabalik davridanoq rivojlantirib borishga yo'naltirish lozim. Zamonaviy oliy pedagogik ta'lim uchun eng muhim masalalardan biri - talabalarda pedagogik kompetensiyani shakllantirishdir. Shu munosabat bilan pedagogik kompetensiya nimadan iboratligini ilmiy nuqtayi nazardan o'rganish zarur. "Kompetentlik" (ingl. "competence" - "qobiliyat") - faoliyatda nazariy bilimlardan samarali foydalanish, yuqori darajadagi kasbiy malaka, mahorat va iqtidorni namoyon eta olishni anglatadi. Pedagogik kompetensiyaga nima tegishli ekanligini, uning tarkibiy qismi sifatida uning mohiyatini ochib berish.[3] Pedagogik jarayonning qanchalik samarali, muvaffaqiyatli tashkil etilishi o'qituvchining pedagogik qobiliyatga egaligiga bog'liq. Manbalardan birida "qobiliyat" tushunchasi shunday sharhlanadi: 1) shaxsning osonlik bilan biron faoliyatni egallay olishini ta'minlaydigan individual psixologik xususiyat; 2) narsa va hodisalar mohiyatini ijodiy tasavvur qilish layoqati.

Bugungi kunda pedagogik mahoratga ega bo'lish talabi faqatgina o'qituvchilarga emas, shu bilan birga jamoa bilan, ijtimoiy sub'ektlar bilan ishlaydigan har qanday mutaxassislariga ham qo'yilmoqda. Binobarin, tirik mavjud bo'lgan shaxslarga ta'sir ko'rsatish, ularni boshqarish oson kechmaydi. Bu esa oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak mutaxassislarning muayyan darajada pedagogik mahoratga ega bo'lishlari zarurligi taqozo etmoqda. [4]

Xulosa o'rnida shu ta'kidlash joizki, ta'lim –tarbiya jarayonida faoliyat ko'rsatayotgan pedagog xodimlar o'z ustida tinimsiz ishlashi, zamonaviy ilm-fan va texnologiyalaridan samarali foydalana olishi va ularni dars jarayonlariga tadbiiq eta olishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik. Toshkent 2011-yil.
2. Omonov H. T. Pedagogik texnologiyalar va pedagogi mahorat. Darslik. Toshkent 2009-yil.
3. Erkaboyeva N. Pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2020-yil.
4. Tajibayev, M. A., & Axmedov, J. T. (2022). SINERGETIK YONDASHUV-YOSHLARNING YANGI DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISHNING ASOSIY JIHLATLARIDAN BIRI SIFATIDA. Scientific progress, 3(3), 527-532.

5. Tajibaev, M. A., & Kholbekova, M. U. (2022). SYNERGETIC METHODOLOGY SERVES HUMANITY. Scientific progress, 3(3), 934-937.
6. Abdurashidovich, T. M. (2022). YOSHLARDA SINERGETIK DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI. INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE. SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL, 3(3), 203-207.
7. Abdurashidovich, T. M. (2022). SINERGETIKA-YOSHLARNING YANGI DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRUVCHI BILIM SIFATIDA. FAN, TA'LIM, MADANIYAT VA INNOVATSIYA, 1(2), 69-73.
8. Azimova, S. Y., & Tojiboev, M. A. (2021). IMPROVEMENT OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL WORK IT IS OUR IMPORTANT TASK. Scientific progress, 2(5), 544-548.
9. Melikuziyevich, K. P., & Abdurashidovich, T. M. (2021). State and community management-as a priority task in the appeal. INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION, 2(2), 133-136.
10. Ruziev, A. J. (2019). IZUCHENIE MIROVOZZRENIYa I DEYaTEL'NOSTI MYSLITELEY KAK ISTORICHESKOGO KRITERIYa. Theoretical & Applied Science, (11), 166-169.
11. Ruziyev, A. (2021). DUNYOQARASHDA TARIXIY XOTIRA VA ONGNING O'ZARO DEALEKTIKASI. Nauchno-prosvetitel'skiy jurnal "Nastavnik", (2), 187-193.
12. Ruziyev, A. (2021). DUNYOQARASHDA TARIXIY XOTIRA VA ONGNING O'ZARO DEALEKTIKASI. Nauchno-prosvetitel'skiy jurnal "Nastavnik", (2), 187-193.
13. Ro'ziev, A. (2020). AMIR TEMUR QARASHLARIDA SIYO'SIY-HUQUQIY G'OYALARNING AKS ETISHI. Nauchno-prosvetitel'skiy jurnal "Nastavnik".

